

Fons de l'Arxiu Parroquial de Sant Adrià de Besòs

Sant Adrià de Besòs

Ubicació

Comarca: Barcelonès
Lloc/Adreça: Sant Adrià Nord - Plaça de l'Església, 9-10.
Alçada: 14

Coordenades:

Latitud: 41.433995628973
Longitud: 2.2141367221956
UTM Est (X): 434343
UTM Nord (Y): 4587235

Classificació

Número de fitxa 08194 - 108
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Administratiu
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Església de Sant Adrià](#)

Autoria de la fitxa Equip de treball de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB)

Data de registre de la fitxa: dj., 08/10/2020 - 02:00

Data de la darrera revisió: dl., 31/05/2021 - 01:00

Descripció

Documentació generada de l'exercici de les pròpies funcions parroquials; en especial els llibres sacramentals datats a partir de l'any 1939. La documentació anterior va patir diverses destruccions. Cal destacar les succeïdes el 1697 durant el setge de Barcelona per les tropes franceses, el marc de la Guerra dels Nou Anys, i els anys 1808 i 1813, totes dues durant la Guerra del Francès. Temps després, l'any 1909, en el marc dels fets de la Setmana Tràgica, va tenir lloc l'incendi a les portes del temple de part del mobiliari de l'església i, com esmenta el cronista local Rovira i Costa, de "tot el combustible que hi havia dins de l'església", fet que fa pensar en una nova destrucció de la documentació. La darrera destrucció del fons parroquial es documenta a inicis de la Guerra Civil, durant el juliol de l'any 1936. A grans trets, els fons documental de la parròquia custodia 12 llibres sacramentals de baptismes, datats entre el 1939 i el 1980; 3 llibres de confirmacions, documentats entre el 1942 i el 1980; 4 llibres de defuncions, entre el 1939 i el 1980; 7 llibres de matrimonis, datats entre el 1939 i el 1980; i finalment 41 lligalls d'expedients matrimonials, datats entre el 1939 i el 1980.

Observacions:

La titularitat és privada, Arquebisbat de Barcelona, però el fons es d'accés públic.

Història

L'any 1012 trobem les primeres referències documentals sobre l'Església de Sant Adrià, que segurament estava situada al turó que s'alça sobre la plana fluvial del riu Besòs. Al mateix lloc, doncs, on ara trobem el nucli antic de Sant Adrià i on situem el temple actual. Seguint el catàleg monumental de l'arquebisbat de Barcelona: "Mil anys fent camí. Sant Adrià de Besòs. Parròquia Baronia i priorat" es defineixen quatre etapes històriques del temple de Sant Adrià: 1) Des de la primitiva i possible construcció d'un temple molt precari d'època preromànica fins a la seva destrucció a causa de les ràtzies d'Almanzor l'any 985. 2) Etapa de reconstrucció que va del 985 al 1092 en la qual es construeix un temple prou consistent, doncs a finals d'aquesta etapa, l'Església fou cedida als canonges regulars de Sant Agustí, Congregació de Sant Ruf, al ser format el seu Monestir a Sant Adrià. 3) Del 1092 al 1124. Podríem dir que fou el període de gran esplendor, quan en el seu renom s'estengué per tota Europa gràcies a Sant Oleguer, que esdevingué prior fins que es traslladà a l'abadia de Sant Ruf d'Avinyó, seu principal dels canonges regulars o agustinians. Al final d'aquest període curt d'esplendor, tingueren lloc les terrorífiques ràtzies i invasions dels almoràvits, per les quals el priorat es traslladà a Terrassa (Santa Maria d'Ègara), revertint el bisbat que hi havia anteriorment. El temple patí molt, encara més quan tot el que s'havia salvat de la primera ràtzia resultà malmès durant la ràtzia de 1124. 4) Del segle XIII al XIX. Època que podríem denominar de la baronia episcopal efectiva de Sant Adrià. En aquest període es van viure moments especialment adversos per al mateix temple, a causa de les crescudes del riu Besòs, que possiblement eren molt més ferotges que en l'actualitat, però també cal tenir molt present les constants guerres que es donaren al principat, en les quals l'entrada estratègica a Barcelona pel riu Besòs era cabdal pels exèrcits en detriment per la nostra població i del mateix temple parroquial. També cal dir, malauradament, que el mateix baró episcopal alguna vegada s'havia manifestat com un cobdiciós senyor més que com un pastor sacrificat per les ànimes dels seus feligresos (2013:220). Centrant-nos en la història més social i no tan religiosa de Sant Adrià, és en aquest quart període també, concretament entre els segles XI i XVI, quan al voltant de l'Església es construeix l'hostal, situat al peu del camí ral (actual avinguda Pi i Margall) i masies, com ara Can Rigalt, edificacions que s'estructuren a partir del carrer Major. La pervivència de Sant Adrià segurament respon a la seva situació estratègica, per la seva proximitat a la capital i per ser l'aixopluc dels viatgers en moments on les besosades impedié seguir viatjant. A partir del segle XIX, a causa del creixement de la població, s'amplia l'Església, reconvertint el cementiri que quedava al darrere del conjunt parroquial, al costat del carrer Nebot. El 19 de juliol de 1936, l'església parroquial es crema, incloent els béns mobles i l'arxiu que acollia. Després de l'incendi, l'Ajuntament de Pla de Besòs va procedir a l'enderroc, l'extracció de les runes i l'anivellament del terreny.

Unes feines enllestides l'abril de 1937. Amb la victòria franquista es va habilitar un temple provisional a les escoles parroquials, que havien estat rehabilitades durant la guerra com escoles municipals. Poc després, el 10 de març de 1941, l'estat va publicar al BOE un reial decret per impulsar la formació de juntes parroquials per a la reconstrucció dels temples enderrocats. La Junta de construcció del temple parroquial es va constituir el 2 d'agost de 1942. L'activitat de l'entitat es va estendre fins el 27 de gener de 1951, quan finalitzades les obres de l'edifici i la casa del rector es va dissoldre.

Bibliografia

<http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/archivodetail.htm?id=24753>